

Sygn. akt VIII U 489/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia SO Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2021 r. w Gliwicach

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 lutego 2021 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu J. M. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Jolanta Łanowy – Klimek

Sygn. akt VIII U 489/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 lutego 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. M. przyznania prawa do rekompensaty z art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, wskazując że ubezpieczony nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się przyznania mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podkreślił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach ponad 15 lat jako elektroenergetyk zabezpieczeń i pomiarów przez cały okres zatrudnienia w Elektrowni (...), niezależnie od zmian w zakresie nazewnictwa stanowiska pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony J. M. urodził się (...)

Decyzją z 4 lutego 2021 r. (...) Oddział w Z. z urzędu przyznał ubezpieczonemu w miejsce pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy prawo do emerytury od 1 lutego 2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W dniu 20 stycznia 2021 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

Zaskarżoną decyzją z 4 lutego 2021 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do rekompensaty wskazując, że ubezpieczony do 31 grudnia 2008 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

(...) Oddział w Z. nie zaliczył ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w Elektrowni (...) S.A. w C.: od 18 sierpnia 1975 r. do 4 maja 1977 r., od 5 grudnia 1978 r. do 15 czerwca 1986 r., od 1 lipca 1986 r. do 20 września 1987 r., od 26 września 1987 r. do 25 listopada 1991 r., od 4 grudnia 1991 r. do 30 września 2002 r. na stanowisku elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń, ponieważ takie stanowisko pracy nie zostało wymienione w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r., a nadto charakter pracy elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń znacznie odbiega od czynności elektromontera aparatury, automatyki i układów pomiarowych kotłów i turbin.

Ubezpieczony posiada świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 5 października 2020 r., wystawione przez Wojewódzkie Przedsiębiorstwo (...) S.A. w K., w którym podano, że w okresie od 18 sierpnia 1975 r. do 30 września 2002 r. był zatrudniony w Elektrowni (...) S.A. w C. i w okresach: od 18 sierpnia 1975 r. do 4 maja 1977 r., od 5 grudnia 1978 r. do 15 czerwca 1986 r., od 1 lipca 1986 r. do 20 września 1987 r., od 26 września 1987 r. do 25 listopada 1991 r., od 4 grudnia 1991 r. do 30 września 2002 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku elektroenergetyka zabezpieczeń i pomiarów, wymienionym w wykazie A, dziale II, poz. 1, pkt 6 stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony w 18 sierpnia 1975 r. do 30 września 2002 r. był zatrudniony w Elektrowni (...) S.A. w C. na stanowiskach elektromontera wtórnych obwodów, zabezpieczeń i automatyki (do 30 września 1980 r.) i elektroenergetyka zabezpieczeń i pomiarów (od 1 października 1980 r.). Ubezpieczony pracował w Laboratorium (...), które podlegało pod głównego specjalistę ds. utrzymania ruchu i było częścią Wydziału Elektrycznego. Ubezpieczony został zatrudniony na stanowisku elektromontera wtórnych obwodów, zabezpieczeń i automatyki, a następnie na stanowisku elektroenergetyka zabezpieczeń i pomiarów, jednak na obu tych stanowiskach wykonywał taką samą pracę, na tym samym oddziale. Praca ubezpieczonego związana była z utrzymaniem ruchu zakładu i polegała na wykonywaniu pomiarów kontrolnych urządzeń elektrycznych na terenie elektrowni i ich zabezpieczeniu (w szczególności układu turbinowego i kotłowego), aby nie doszło do porażenia prądem pracowników, którzy mieli z nimi styczność. Ubezpieczony dbał o prawidłowe utrzymanie automatyki i elektroenergetyki, uczestniczył w uruchamianiu nowych instalacji, wykonywał podstawowe pomiary przeciwporażeniowe, dokonywał napraw sygnalizacji. W warsztacie laboratorium, które znajdowało się blisko nastawni i rozdzielni głównej, ubezpieczony wykonywał próby, ponieważ niektórych urządzeń nie można było sprawdzić na miejscu, wtedy należało je zdemontować i poddać badaniom w laboratorium, tj. sprawdzić funkcjonalność działania układów. Oprócz pracy w laboratorium ubezpieczony musiał poruszać się po całym zakładzie elektrowni – pracował przy czy czynnych kotłach, turbinach, generatorach, przy pracach zewnętrznych. Ubezpieczony pracował też przy urządzeniach elektroenergetycznych w

elektrociepłowni związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii i ciepła. Zakład pracy był przestarzały, rozdzielnie nie były zabezpieczone, a pracownicy – w tym ubezpieczony – byli narażeni na warunki szkodliwe, takie jak: wysokie napięcie, zapylenie, wysoka temperatura, pola magnetyczne. Zakład zatrudniał od 6 do 8 pracowników na stanowiskach elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń. Od końca lat 70-tych ubezpieczony pełnił funkcję brygadzysty sprowadzającą się do kierowania zespołem i sporządzania raportów, których przygotowanie stanowiło jednak marginalną część pracy w trakcie jego dniówki (kilkanaście do kilkudziesięciu minut dziennie). Ubezpieczony jako brygadzysta cały czas wykonywał pracę elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń, tak jak pozostali pracownicy w brygadzie. Podlegał mistrzowi i kierownikowi. Taką pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, do końca zatrudnienia w Elektrowni (...), tj. do 30 września 2002 r. Ubezpieczony otrzymywał dodatki wypłacane za godziny przepracowane w warunkach szkodliwych.

W okresie od (...) ubezpieczony odbywał służbę wojskową. Podjął pracę po wojsku w dniu 4 grudnia 1978 r.

W okresie od 16 do 30 czerwca 1986 r., od 21 do 25 września 1987 r. i od 26 listopada do 3 grudnia 1991 r. ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

Razem z ubezpieczonym w Elektrowni (...) S.A. pracowali: M. G. i J. K. (przełożony odwołującego).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego z Elektrowni (...) S.A., pisma Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa (...) S.A. w K. z 2 sierpnia 2021 r. z załącznikami (k.21-27), zeznań świadków M. G. i J. K. (nagranie z rozprawy z 28 września 2021 r. k. 35) oraz przesłuchania ubezpieczonego (nagranie z rozprawy z 28 września 2021 r. k. 35).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy. W szczególności Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom świadków i twierdzeniom ubezpieczonego, gdyż są spójne, wiarygodne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, nadto znajdują potwierdzenie w dokumentach potwierdzających zatrudnienie ubezpieczonego, w tym w dokumentacji osobowej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczy uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczony jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.). Jednak nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 r. sygn. akt III AUa 717/15 (LEX nr 1964970), celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zauważyć także trzeba, iż skoro zgodnie z art. 23 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 u.e.r.f.u.s. kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009 r. wymaganego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem (...) Oddział w Z. w decyzji z 4 lutego 2021 r. nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w Elektrowni (...) S.A. w C.: od 18 sierpnia 1975 r. do 4 maja 1977 r., od 5 grudnia 1978 r. do 15 czerwca 1986 r., od 1 lipca 1986 r. do 20 września 1987 r., od 26 września 1987 r. do 25 listopada 1991 r., od 4 grudnia 1991 r. do 30 września 2002 r. na stanowisku elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń, ponieważ takie stanowisko pracy nie zostało wymienione w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r., a nadto charakter pracy elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń znacznie odbiega od czynności elektromontera aparatury, automatyki i układów pomiarowych kotłów i turbin.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że ubezpieczony posiada wymagany 15-letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że ubezpieczony pracując jako elektroenergetyk pomiarów i zabezpieczeń w ww. okresach wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom świadków i ubezpieczonego odnośnie charakteru wykonywanej pracy, którzy precyzyjnie i przekonująco opisali przebieg wykonywanych przez odwołującego czynności. W spornym okresie odwołujący pracował na terenie Elektrowni (...) S.A., gdzie wykonywał prace przy utrzymaniu ruchu zakładu,

w szczególności wykonywał pomiary kontrolne urządzeń elektrycznych na terenie elektrowni, dokonywał ich zabezpieczeń (w tym układu turbinowego i kotłowego), dbał o prawidłowe utrzymanie automatyki i elektroenergetyki, uczestniczył w uruchamianiu nowych instalacji, wykonywał naprawy urządzeń w razie awarii, przeprowadzał próby działania układów w warsztacie laboratorium, pracował przy urządzeniach elektroenergetycznych w elektrociepłowni. Ubezpieczony pracował na terenie całej elektrowni i był narażony na działanie wysokiego napięcia. Taką pracę ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nawet pełniąc funkcję brygadzysty od końca lat 70-tych.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika jednoznacznie, iż odwołujący pracując na stanowisku elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń w Elektrowni (...) S.A. wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, Dziale II, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), tj. prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Sąd podkreśla, że po zaliczeniu spornego okresu zatrudnienia na stanowisku elektroenergetyka pomiarów i zabezpieczeń do pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat.

Wobec faktu, że ubezpieczony spełnił także pozostałe przesłanki uprawniające go do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

(-) sędzia Jolanta Łanowy-Klimek